

Regeringskansliet
Klimat- och näringslivsdepartementet
Klimatenheten
kn.remissvar@regeringskansliet.se
johan.gannedahl@regeringskansliet.se

Yttrande avseende remiss av Naturvårdsverkets skrivelse Förslag på författningsändringar för att införa ett utsläppshandelssystem för utsläpp från vägtransporter och byggnader samt vissa andra utsläpp (ETS 2) samt promemoria Analys av opt-in av ytterligare sektorer – kompletterande underlag till Naturvårdsverkets redovisning av regeringsuppdraget om ETS 2

Lantbrukarnas Riksförbund (LRF) har beretts tillfälle att yttra sig över förslagen om författningsändringar för införande av ett utsläppshandelssystem, ETS 2, samt möjligheten att inkludera (så kallad ”opt-in”) av ytterligare sektorer i ETS 2.

LRFs medlemmar driver tillsammans ungefär 65 000 företag och det gröna näringslivet står för nästan 4 procent av Sveriges BNP. Gemensamt för företagen i de gröna näringarna är att de har sin bas i jord, skog, trädgård och landsbygdens miljö. Dessa företag kan erbjuda samhället resurser för en hållbar utveckling och tillför Sverige stora värden i form av mat, energi, arbetstillfällen och miljönytta. Det gröna näringslivet är en grundförutsättning för att bekämpa klimatförändringarna.

Vår sektor är den enda som kan fånga och lagra koldioxid från atmosfären och samtidigt leverera förnybara råvaror till livsmedel, drivmedel, förnybar energi, nya material och kemikalier.

Det är viktigt att potentialen i det gröna näringslivet tas tillvara för att ställa om samhället till en biobaserad och cirkulär ekonomi.

Sammanfattning

LRF avstyrker bestämt förslaget att inkludera (så kallad opt-in) jord- och skogsbrukets arbetsmaskiner i EU ETS2. Anledningen är att vi saknar en konsekvensanalys av hur ett sådant förslag skulle påverka jord- och skogsbrukets konkurrenskraft. Enligt vår kännedom planerar inget annat medlemsland i EU att inkludera jord- och skogsbruket redan nu i ETS2. LRF befarar att en inkludering skulle försämra det svenska jord- och skogsbrukets konkurrenskraft på grund av ökade drivmedelskostnader som inte drabbar samma sektorer i andra EU-länder.

LRF anser att det måste klargöras i lagtext att bränsleverksamheter som bara hanterar biobränsle med emissionsfaktor noll inte alls omfattas av ETS2-systemet. Det ska gälla oavsett storlek på anläggning. Detta för att exempelvis gårdsanläggningar för biogas inte ska drabbas av onödig administration utan någon som helst klimatvinst.

Bakgrund

ETS 2 är ett nytt utsläppshandelssystem för vägtransporter, byggnader och mindre industrier. Det är en del av Fit for 55 och börjar gälla i svensk lagstiftning i november 2024.

ETS 2 är ett separat handelssystem skilt från EU ETS (ETS1), med ett eget utsläppstak och egna utsläppsrätter. Handeln med utsläppsrätter startar 2027 men redan från 1 januari 2025 ska utsläppen övervakas och rapporteras. ETS2 omfattar bara koldioxidutsläpp. Från och med 2027, alternativt 2028 om priset på gas och olja överstiger vissa nivåer, kommer ETS 2 att införas. Det innebär att den stora majoriteten av växthusgasutsläpp i Sverige omfattas av någon av EU:s två handelssystem med utsläppsrätter.

Regeringen har i sin klimathandlingsplan aviserat att man avser att inkludera fler sektorer än de obligatoriska i ETS2. Där finns jord- och skogsbrukets maskiner med. I klimathandlingsplanen anges också (kap 7.2.2 s 69) att konsumenter och verksamheter fullt ut ska kompenseras för ökade drivmedelskostnader. LRF anser att en utredning om möjlig kompensation borde ha föregått förslaget att involvera jord- och skogsbrukets maskiner i ETS2. Något sådant arbete har dock inte påbörjats. LRF anser dock att kompensationslösningen är en nödlösning. Det är bättre att inte inkludera jord- och skogsbrukets arbetsmaskiner i ETS2 i nuläget i stället för att införa ett kompensationsystem.

LRF avstyrker från att inkludera jord- och skogsbrukets arbetsmaskiner redan nu i ETS2.

LRF är starkt kritiska till att inkludera jord- och skogsbrukets arbetsmaskiner redan vid start av ETS2. Det är en möjlighet enligt ETS-direktivets artikel 30j (se ruta nedan) men direktivet anger ett antal kriterier som medlemsstaterna måste beakta, exempelvis snedvridning av konkurrens och klimatnytta. Inget av detta belyses i remissen. Enligt vår kännedom kommer inget annat EU-land opta in jord- och skogsbrukets arbetsmaskiner vid start av ETS2. Vi ser därför en uppenbar risk att det svenska jord- och skogsbrukets konkurrenskraft kommer minska i jämförelse med andra medlemsstater i EU. Därför är det nödvändiga förarbetet för ett sådant här förslag långt ifrån tillfredställande. Vi förstår att det ur administrativ synpunkt kan vara enklare men övriga medlemsstater i EU måste ju rimligen kunna klara av samma administrativa utmaning.

» **Artikel 30j**

Förfaranden för ensidig utvidgning av den verksamhet som avses i bilaga III till andra sektorer som inte omfattas av kapitlen II och III

- » 1. *Från och med 2027 får medlemsstaterna utvidga den verksamhet som avses i bilaga III och därigenom tillämpa handel med utsläppsrätter i enlighet med detta kapitel i sådana sektorer, med beaktande av alla relevanta kriterier, särskilt konsekvenserna för den inre marknaden, möjliga snedvridningar av konkurrensen, miljönyttan hos ETS2 samt tillförlitligheten hos det planerade övervaknings- och rapporteringssystemet, förutsatt att utvidgningen av verksamheten enligt den bilagan godkänns av kommissionen.*

LRF delar inställningen att de fossila koldioxidutsläppen måste minska. För lant- och skogsbrukets arbetsmaskiner är det biodrivmedel som är det naturliga fossilfria alternativet i närtid. För de fältarbeten som idag utgör den största delen av dieselanvändningen tex tröskning, avverkning, jordbearbetning med mera finns det idag inga alternativ till flytande bränslen.

Däremot är elektrifiering av inomgårdsmaskiner en möjlighet som går att genomföra på relativt kort sikt och en process som redan pågår. Vi ser gärna åtgärder som gör biodrivmedel mer konkurrenskraftiga och att en omställning till el sker där så är möjligt.

Att enbart öka drivmedelskostnaden riskerar dock att slå hårt mot svenskt jordbruk vilket inte gynnar vare sig klimat, investeringsmöjligheter eller vår beredskap.

När det gäller tunga transporter inom skogsindustrin så pågår elektrifiering för fullt när det kommer till timmerbilar och flisbilar och de vägtransporterna ingår obligatoriskt i ETS2. Däremot ser utmaningarna annorlunda ut än i många andra branscher då en stor del av transportererna sker i glesbygd och med långa transportavstånd. För ex skotare och skördare är logistiken kring elförsörjningen en mycket stor utmaning och här kommer biobränsle vara en viktig del av lösningen under en lång tid framöver för att bli fossilfria.

Jord- och skogsbruket är utspritt över hela landet och långt från de stora transportlederna. Det urskiljer oss från andra branscher. Verksamheter och boende med långa transportavstånd på landsbygden kan behöva kompensation för att inte minska deras konkurrenskraft när ETS2 införs.

Regeringens klimathandlingsplan (Skr. 2023/24:59)¹ (kap 7.2.2 s 69) anger att kompensation fullt ut ska utgå för konsumenter och verksamheter som får högre drivmedelskostnader vid ett införande av ett utökat utsläppshandelssystem. Det är lovvärt men LRF vill poängtera att processen för hur en ersättning ska kunna utgå måste pågå samtidigt för att inte riskera att jord- och skogsbrukets konkurrenskraft minskar.

¹ <https://www.regeringen.se/contentassets/990c26a040184c46acc66f89af34437f/232405900webb.pdf>

Enligt vår kännedom har detta arbete inte startat och vi är oroliga att en kompensationslösning inte kommer hinna sjösättas i tid till att ETS2 träder i kraft.

LRFs slutsats är därför att det är oansvarigt att införa ETS2 för jord- och skogsbrukets arbetsmaskiner när det saknas konsekvensanalys och frågan om en kompensationslösning inte är utredd.

Biogasanläggningar med emissionsfaktor noll ska inte vara tillståndspliktiga

LRF är övertygade om att lagstiftarens intentioner är att anläggningar med emissionsfaktor noll inte ska vara tillståndspliktiga. Exempel på sådana anläggningar är biogasproducenter på gårdsnivå som både producerar och förbrukar sin egen biogas. Utifrån remitterat förslag är det dock inte helt tydligt. LRF anser att lagstiftningen måste förtydligas så att bränsleverksamheter som enbart hanterar bränslen med emissionsfaktor noll inte ska inkluderas i systemet och är därmed inte tillståndspliktiga. För att visa att ett bränsle har emissionsfaktor noll används hållbarhetsbesked. Anläggningar (för biogas) under 2 MW har ett undantag i Förnybartdirektivet och Hållbarhetslagen om att uppvisa hållbarhetsbesked. Det är viktigt att tillämpningen i Hållbarhetslagen gäller även inom ETS-regelverket så att de små biogasanläggningarna också är undantagna. Det är viktigt att det finns en tydlighet att dessa aktörer inte omfattas av systemet och måste ha tillstånd att driva bränsleverksamhet. Mer osäkerhet och administration är det sista som biogasproducenterna behöver just nu.

Övriga synpunkter

Införande av regelverket går väldigt fort. Det är inte rimligt att berörda företag ska hinna ansöka om tillstånd och erhålla dessa till november 2024. Det är i dagsläget inte ens klart vilka företag som kommer behöva söka tillstånd. Därför rekommenderar LRF att en dispensperiod införs alternativt att tidpunkten flyttas fram.

Många bränslen (både fossila och förnybara med emissionsfaktor noll) distribueras och lagras tillsammans. Det är nästintill omöjligt att veta de exakta proportionerna när exempelvis biogas och naturgas skickas via lastbil eller gasnät till mottagaren. Massbalans behöver därför accepteras så att förnybara bränslen kan blandas in och inte behöver behandlas separat. Det behöver förtydligas i EUs övervaknings- och rapporteringsförordning.

I remitterat förslag används ibland ordet växthusgasutsläpp. Eftersom ETS2 bara omfattar koldioxidutsläpp rekommenderar vi att ordet koldioxidutsläpp används konsekvent för att undvika missförstånd.

Stockholm den 11 mars 2024

Sofia Backéus
Näringspolitisk expert

Ulrika Dennerborg
Enhetschef strategi och samordning